

7782 u

Държавна Землед. Опитна Станция въ Садово.



УПЖТВАНІЯ

за борба съ болеститѣ и неприятелитѣ на
земледѣлскитѣ растения.

№ 10.

Полскитѣ ковачи и унищожението им



(съ петъ фигури въ текста).

ОТЪ Д-РЪ С. ДОСПѢВСКИ
и. д. Управитель на станцията.



ПЛОВДИВЪ
Печатница Македония
1908.

33252

ДБ 141.23

1960

ИНСТАТУ

01 31
D 4581 / 1988ВСИ „В. Коларов“
Централна библиотека
ПЛОДИВ111
5825 поводи
1960

ПЛОДИВ

Библиотека на Икономическия университет
ПЛОДИВ

Полските ковачи и унищожението имъ.

Едни отъ най-опаснитъ неприятели на културнитъ растения, които се срѣщатъ наврѣдъ изъ нивитъ у насъ и при благоприятни за развитието имъ години причиняватъ ужасни опустошения, сж *ларвитъ на полскитъ ковачи*, наречени на простъ езикъ *телени ларви*. Прѣзъ 1903 год. тѣзи ларви, заедно съ поповитъ прасета, нанесоха огромни поврѣди по посѣвитъ въ с. Чанлий и други нѣкои села на Чирпанска околия. Г-нъ Ст.-Загорскиятъ Районенъ Земледѣлски Инспекторъ, натоваренъ отъ Министерството да изучи причината на поврѣдитъ, въ обиколката си изъ пострадалитъ мѣстности, констатираше 6000—8000 декара поврѣдени ниви; засѣтитъ пролѣтници на мѣстото на унищоженихъ зимнини били сжщо така почти опустошени. Часть отъ унищоженихъ посѣви били оставени на произвола и обрасли съ едри бурени; друга часть прѣборани и засѣти съ овесъ и царевича, тоже поврѣдени отъ насѣкомитъ или оставени черна угарь; тютюнитъ пострадали и наврѣдъ се срѣщали голѣми количества ларви отъ полски ковачи изъ надупчената и рохкава почва. Земледѣлцитъ били поразени отъ тоя „бичъ божи“ и просто незнаели какво да правятъ. А дѣ се е криелъ коренътъ на злото? Още отъ прѣди години се забѣлѣзвали поврѣди изъ нивята, но чанлийци не обръщали ни най-малко внимание на това и чакали—види се — насѣкомитъ сами да напустнатъ земята имъ. Слѣдъ огромнитъ опустошения, несъмнѣно много по-трудна е ставала вече борбата противъ неканенитъ гости.¹⁾

Прѣзъ 1906 год. ларвитъ на полскитъ ковачи сж поврѣждали новопокаралитъ лозови лѣтораста, додѣто сж още въ земята, въ с. Върбица (Орѣховско), пжпкитъ на лозитъ при Сливенския окръженъ лозовъ разсадникъ и напа-

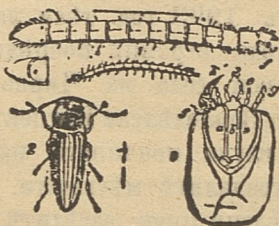
¹⁾ Вижъ отчета на станцията за 1903 год., стр. 173—179.

дали въ голѣми размѣри новопосаженитѣ чернички и американски лози въ Ст.-Загорския Държ. Лозовъ Разсадникъ.²⁾

Прѣзъ 1906 и 1907 год. сж биле забѣлѣзани и въ с. Осмаръ (Прѣславско).³⁾

Прѣзъ 1907 и 1908 год. ларвитѣ на полскитѣ ковачи се срѣщаха на много мѣста по зимнитѣ ечмици и др. зимни жита въ с. Садово. Прѣзъ пролѣтѣта на настоящата година въ нивитѣ на Държавното земледѣлско училище се забѣлѣзаха голѣми пожълтѣли пятна, които се дължеха на опустошителното дѣйствиe на тия врѣдни ларви.⁴⁾

Отъ разнитѣ видове полски ковачи, принадлежащи къмъ рода *Agriotes*, у насъ е най-много разпространенъ *Agriotes* или *Elatér lineatus* (фиг. 1.). Това брѣмбарче има плоско про-



Фиг. 1. — Полски ковачъ *Agriotes* или *Elatér lineatus* L. 1) ларва, 2) съвършено насѣкомо, 3) глава на ларвата, увеличена, гледана отдолу.



Фиг. 2. — Обърнатъ по грѣбъ полски ковачъ, който току що се готви да скочи.

дълговато тѣло, дълго до 1.5 с. м., широко 4—5 м. м. и стѣснено къмъ задния си край; заднитѣ жгли на грѣдницитѣ сж заострени. Цвѣтѣтъ на тѣлото му е тъмно-кафявъ. На всѣко надкрилие има двѣ продълговати тъмни ивици и осемъ браздички, образувани отъ редъ точки. Горната част на тѣлото и краката сж плѣтно обрасли съ влакѣнца, които имъ прѣдаватъ жълто-сивъ цвѣтъ. Ако обърнемъ полския ковачъ по грѣбъ, то той скача, като издава при това едно характерно прѣщане, по което много лесно може да се разпознае (фиг. 2.). Брѣмбаритѣ започватъ да излизатъ напролѣтъ прѣзъ

²⁾ Отчетъ на станцията за 1906 год., стр. 167.

³⁾ Трудове на Държ. Земледѣл. Опитна Станция въ Образцовъ Чифликъ при Русе, томъ I, часть I, 1907 год., стр. 78 и отдѣленъ отпечатѣкъ отъ трудовѣтъ на сѣщата станция, т. I, ч. 2, 1908 год., стр. 52.

⁴⁾ Вижъ съобщението на Г-на А. Иванова. „Врѣдни животни появили се въ голѣмъ размѣръ тая пролѣтъ въ Садово“, въ сп. „Садово“, год. XI, кн. V, стр. 164.

априлъ или май и оплоденитѣ женски снасятъ яйчицата си въ земята, като избиратъ за това обикновено мѣста, обрасли съ трѣва. Излупилитѣ се отъ яйцата ларви сж жълто-кафяви, гладки и по цвѣта си напомнятъ рѣжливъ телъ; иматъ къси пипала и крака. Тѣзи ларви сж извънредно много врѣдни за земледѣлцитѣ, защото нападатъ почти всички културни растения, като унищожаватъ прѣдпочтително сърдцевината на долната част на стеблото; срѣщатъ се най-вече по: пшеницата, рѣжъта, ечмика, овеса, царевичата, тютюна, по клубенитѣ на картофитѣ и коренитѣ на захарното и крѣмно цвекло. Най-напрѣдъ жълтѣятъ горнитѣ листа на нападнатитѣ растения, но въ скоро врѣме умиратъ и самитѣ растения и лесно се изскубватъ отъ земята, тъй като ларвата прѣгризва шийката на корена. Като унищожил едно растение, ларвата напада нѣкое отъ съсѣднитѣ, като продължава да се движи подъ земята; тя прѣдпочита сухата и рохкава почва, защото въ нея се движи по-лесно. Слѣдъ 4—5 годишенъ животъ, съпроводенъ съ значителни поврѣди по културнитѣ растения, ларвата прѣзъ юни се прѣвръща въ земята въ бѣла какавида, която има черни очи, съ двѣ кафяви рогчета надъ тѣхъ и два малки израстъка на края на тѣлото. Слѣдъ 15-тина дена какавидата се развива въ съвършено насѣкомо, което прѣкарва зимата въ земята и излиза напролѣтъ, както спомѣнахме вече по-горѣ.

Прѣди да се запознаемъ съ разнитѣ срѣдства за борба противъ полскитѣ ковачи, не трѣбва да забравяме, че борбата противъ тия страшни неприятели трѣбва да захванеме още щомъ ги забѣлѣжимъ въ малко количество въ посѣвитѣ си, за да може съ по-малко трудъ и разноски да се унищожил злото още въ самото му начало, та да не наставатъ дни на безполезно отчаяние.

Ето по-главнитѣ срѣдства за борба противъ ларвитѣ на полскитѣ ковачи и съвършенитѣ насѣкоми:

1. Валяне почвата съ тежки валяци, което прѣчи на развитието на ларвитѣ. Валянето се извършва веднага слѣдъ сѣитбата и може да се повтори напролѣтъ.

2. Да се окосятъ най-силно нападнатитѣ житни растения и да се заоре мѣстото имъ.

3. Силно нападнатитѣ ниви да се угарятъ една година, като се обработватъ нѣколко пжти прѣзъ лѣтото. Добръ е да

се докарват на угаритѣ въ време на обработването имъ пуйки или кокошки, които лакомо унищожаватъ всевъзможнитѣ ларви и насѣкоми, изкарани отъ плуга или ралото на повърхността на земята. Силната горещина убива тоже множество ларви.

4. Нападнатитѣ мѣста да се засѣватъ съ рапица или друго нѣкое растение, което се прибира рано, за да може прѣзъ лѣтото нѣколко пѣти да се прѣоре почвата.

5. Да се засѣва бѣлъ синапъ до нивитѣ, които ще се сѣятъ съ зимнина и да се заоре синапътъ, щомъ цѣвне; ларвитѣ, които въ голѣми количества се събиратъ около синапа, умиратъ, защото маслото на последния е отровно за тѣхъ.

6. Да се сѣятъ по-плитко житнитѣ растения тамъ, кждѣто има много ларви отъ полски ковачи, като за тая цѣлъ се заравятъ посѣтитѣ на разпрѣснато жита съ трѣненъ влакъ или лека грабла.

7. За да се прѣдпази царевичното сѣме отъ поврѣшитѣ на ларвитѣ, да се напрѣска 1 — 2 дена прѣди засѣването съ газъ (петролей).

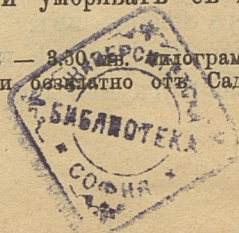
8. Слѣдъ втората коситба на детелиновитѣ искусствени ливади, кждѣто полскитѣ ковачи понѣкога снесятъ въ огромни количества яйцата си, останалата трѣва се опасва отъ овце, слѣдъ което се обсипва почвата съ негасена варъ; варъта унищожава растенията, около които биха се събирали насѣкомитѣ, както и самитѣ насѣкоми.

Изложенитѣ до тукъ срѣдства се отнасятъ до широката полска култура; сега ще изброимъ нѣкои мѣрки, приложими въ зеленичарскитѣ градини.

9. За отравянето на брѣмбаритѣ се приготвятъ кжсчета отъ 10 части тѣсто и една часть захаръ, които се потапятъ нѣколко пѣти въ 10% разтворъ отъ парижка зеленина¹⁾ въ вода. Тия кжсчета се разхвърлятъ по почвата напролѣтъ, когато развилитѣ се късно на есень насѣкоми захващатъ да излизатъ отъ земята.

10. Заравятъ се въ градинитѣ картофи или се разхвърлятъ листа отъ салатата. Ларвитѣ обичатъ много картофитѣ и салатата, натрупватъ се около тѣхъ въ голѣмо количество и могатъ лесно да се събиратъ и уморяватъ съ врѣла вода.

¹⁾ Парижката зеленина струва 3 — 3.50 франка килограмма. Въ малко количество за опитъ може да се достави безплатно отъ Садовската Земледѣл. Опитна Станция.



11. При обработката на почвата да се събиратъ ржчно ларвитѣ, които излизатъ на повърхността на земята и да се убиватъ съ врѣла вода.

12. Да се събиратъ ржчно брѣмбаритѣ.

